

สัญญาจะซื้อจะขายตามแนวของกฎหมายต่างประเทศ

ไ้กล่าวถึงลักษณะรูปแบบของสัญญาซื้อขายมาแล้ว ในบทนี้ผู้เขียนจะขอล่าถึงสัญญาจะซื้อจะขายตามแนวของต่างประเทศดังต่อไปนี้

1. ความบทบัญญัติของกฎหมายอังกฤษ ตามบทบัญญัติของ The Sale of Goods Act, 1893 ได้ให้คำนิยามของสัญญาจะซื้อจะขายไว้ดังนี้

Where under a contract of sale the property in the goods is transferred from the seller to the buyer the contract is called a sale; but where the transfer of the property in the goods is to take place at a future time or subject to some condition thereafter to be fulfilled the contract is called an agreement to sell. (1)

แปลความหมายไ้ว่า "ในกรณีที่กำหนดไว้ในสัญญาให้โอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินจากผู้ขายไปยังผู้ซื้อ สัญญานั้นเรียกว่า สัญญาซื้อขาย แต่ในกรณีที่กำหนดไว้ว่าการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินให้มีขึ้นในภายหน้า หรือขึ้นอยู่กับเงื่อนไขใด ๆ ก็ตาม สัญญานั้นเรียกว่าสัญญาจะซื้อจะขาย (agreement to sell)"

จากคำนิยามดังกล่าว จะเห็นไ้ว่าสัญญาจะซื้อจะขายตามบทบัญญัติลักษณะซื้อขาย ของอังกฤษไ้แก่สัญญาซึ่งจะมีการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินให้แก่ผู้ซื้อในภายหน้า หรือขึ้นอยู่กับเงื่อนไข

(1) S.G.A. 1(3)

ใด ๆ ที่จะต้องปฏิบัติต่อไปอีกนั้นเอง สัญญาซื้อขายของอังกฤษจึงมุ่งดูเจตนาของคู่สัญญาเป็นสำคัญ กล่าวคือ ถ้าคู่สัญญาที่เจตนาที่จะให้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินโอนไปในขณะทำสัญญา สัญญานั้น ก็เป็นสัญญาซื้อขาย (1) แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาเรื่องทรัพย์สินที่ทำสัญญาซื้อขายกันประกอบด้วย ถ้าเป็นทรัพย์สินที่กำหนดไว้แน่นอนแล้ว ถ้าคู่สัญญามุ่งที่จะให้กรรมสิทธิ์โอนไปในขณะนั้นก็เป็นสัญญาซื้อขาย แต่ถ้ายกการให้กรรมสิทธิ์โอนไปในภายหลัง ก็เป็นสัญญาจะซื้อขาย (2) ส่วนทรัพย์สินที่ไม่มีอยู่ในขณะทำสัญญา กล่าวคือ ถ้าเป็นทรัพย์สินที่จะต้องทำขึ้นหรือจัดหาโดยผู้ขายในภายหลัง (future goods) สัญญาซื้อขายทรัพย์สินดังกล่าวมีผลเป็นเพียงสัญญาจะซื้อขาย (3)

ผลภายหลังการทำสัญญาจะซื้อขาย ถ้าเป็นการทำสัญญาจะซื้อขายทรัพย์สินที่กำหนดไว้แน่นอนแล้ว ทรัพย์สินนั้นได้เน่าเสียลงก่อนที่ความเสียหายจะไปถึงผู้ซื้อโดยมิใช่ความผิดของผู้ขาย หรือผู้ซื้อ สัญญาก็กล่าวว่ามีผลบังคับ (4) อย่างไรก็ตามเรื่องนี้ Sir McKenzie Chalmers มีความเห็นว่ามาตรานี้หมายถึงทรัพย์สินซึ่งได้ระบุไว้เป็นพิเศษ และไม่จำเป็นว่าทรัพย์สินนั้นจะต้องมีอยู่แล้วในขณะทำสัญญาหรือไม่ โดยอ้างความเห็นของ Mellish, I. J. ในคดี Howell v. Coupland ซึ่งปรากฏข้อเท็จจริงว่าเป็นการทำสัญญาซื้อขายมันฝรั่ง จำนวน 200 ตัน ที่จะปลูกขึ้นในฟาร์มที่กำหนดไว้ แต่การปลูกมันฝรั่งดังกล่าวล้มเหลวไม่ไค้ผล และได้ให้เหตุผลว่า "กรณีนี้ไม่ใช่สัญญาซื้อขายเพื่อส่งมอบสินค้าที่กำหนดไว้แน่นอนแล้ว แต่เป็นการตกลงจะซื้อขายพืชผล จำนวน 200 ตัน ซึ่งจะปลูกขึ้นในที่ดินที่กำหนดไว้ จึงเป็นเพียงสัญญาจะซื้อขายทรัพย์สินที่กำหนดไว้ ดังนั้น คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจึงไม่ต้องรับผิดชอบ หากการปลูกพืชล้มเหลว" (5)

(1) S.G.A., 17 (1)

(2) S.G.A., 1 (3)

(3) S.G.A., 5

(4) S.G.A., 7

(5) Chalmers, The sale of Goods Act, 1893, P. 37.

ความเห็นข้างต้นเป็นการแปลความหมายของคำว่า "ทรัพย์สินที่กำหนดไว้แน่นอน" (specific goods) แตกต่างจากคำนิยามในกฎหมาย และ Atkin, L.J., ได้แสดงความสงสัยในความเห็นดังกล่าวไว้ในคดี In re Wait โดยมีความเห็นว่าการนี้ของคดี Howell V. Coupland น่าจะนำมาตรา 5 (2) หรือหลักทั่วไปของ common law ตามมาตรา 61 (2) มาปรับใช้ (1)

สัญญาซื้อขายจะเป็นสัญญาซื้อขายเมื่อใด สัญญาซื้อขายจะมีผลเป็นสัญญาซื้อขายต่อเมื่อระยะเวลาหรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้สำหรับการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินได้ล่วงพ้น หรือได้เกิดขึ้นแล้ว (2)

ขอแตกต่างระหว่างสัญญาซื้อขายกับสัญญาซื้อขายมีดังนี้ (3)

1. สัญญาซื้อขายเกิดจากการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ขาย ส่วนสัญญาซื้อขายจะเป็นเพียงแต่มีสัญญาต่อกันเท่านั้น
2. สัญญาซื้อขายเกิดจากการก่อให้เกิดทรัพย์สิน (jus in rem) แต่สัญญาซื้อขายก่อให้เกิดเพียงบุคคลสิทธิ์ (jus in personam) ฉะนั้น เมื่อมีการซื้อขาย - เกิดจากแต่ผู้ซื้อไม่ยอมชำระราคา ผู้ขายย่อมมีสิทธิเรียกร้องให้ผู้ชำระราคาได้ แต่หากเป็นเพียงสัญญาซื้อขาย ผู้ขายมีสิทธิแต่เพียงเรียกร้องค่าเสียหาย ถ้าหากผู้จะขายผิดสัญญา ผู้จะซื้อย่อมมีสิทธิเรียกร้องเอาค่าเสียหายจากผู้ขายได้ ส่วนทรัพย์สินที่ขายนั้นยังคงตกเป็นของผู้จะขายอยู่ และผู้จะขายย่อมจำหน่ายโอนประการใดยอมทำได้ทั้งสิ้น
3. ถ้าผู้ขายล้มละลาย ทรัพย์สินที่ขายยอมตกอยู่ในกองทรัพย์สินของลูกหนี้ ซึ่งเจ้าหนี้หรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อาจบอกเลิกสัญญาได้ แต่ถาเป็นสัญญาซื้อขายเกิดจาก ผู้จะซื้อ

(1) Ibid.

(2) S.G.A., 1 (4)

(3) Chalmers, Sale of Goods Act, 1893 P.9

มีสิทธิติดตามทรัพย์สินนั้น เองจากบุคคลที่สามได้ เพราะกรรมสิทธิ์ผ่านมือจากผู้ขายมายังผู้ซื้อใน-
ทันทีที่มีการซื้อขาย นอกเหนือจากสิทธิที่ตนอาจเรียกร้องค่าเสียหายจากผู้ขายควยอีก โสคหนึ่ง

4. ในกรณีที่ทรัพย์สินถูกทำลายหรือสูญหาย ถ้าเป็นสัญญาซื้อขาย เค็ดขาด ผู้ซื้อ
ของรับเคราะห์เมวาทคนจะยังไม่ไคครอบครองทรัพย์สินนเลยก็ตาม ทั้งนี้ เพราะกรรมสิทธิ์ตกไคแก่ผู้
ซื้อตั้งแต่ทำสัญญาซื้อขาย แต่ถาเป็นสัญญาจะซื้อจะขาย ผู้ขายยอมตกลงรับเคราะห์เพราะกรรม-
สิทธิ์ยังตกอยู่แก่ผู้จะขาย

สรุปไคว่า สัญญาจะซื้อขายของอังกฤษนั้น เป็นสัญญาที่จะมีการโอนกรรมสิทธิ์ใน
ทรัพย์สินกันไคในกายหน้า หรือขึ้นอยู่กบเงื่อนไขไค ๆ และสัญญาจะซื้อขายจะเป็นสัญญาซื้อขาย คอ
เมื่อระยะเวลาหรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้สำหรับการโอนกรรมสิทธิ์ไคล่วงพ้นหรือไคเกิดขึ้นแล้ว

2. สัญญาจะซื้อขายตามกฎหมายแพ่งฝรั่งเศส

คิงไคกล่าวมาคอคนคแล้ววา สัญญาซื้อขายคตามประมวลแพ่งฝรั่งเศสนั้น มีผล
ทำให้กรรมสิทธิ์โอนไปทันทีที่ผู้ซื้อและผู้ขายแสดงเจตนาตรงกันไคในเรื่องทรัพย์สินและราคาแล้ว กฎหมาย
แพ่งฝรั่งเศสไม่มีบทบัญญัติเรื่องสัญญาจะซื้อขายไว้อย่างกฎหมายแพ่งอังกฤษ คิงนั้น ถาผู้ขายเพียง
แต่ผูกพันตัวเองวาคจะโอนกรรมสิทธิ์ไคกับผู้ซื้อ กรณีเช่นนี้สัญญานั้นกอให้เกิดขึ้นผูกพันวาคจะทำอยาง
นั้นไค และเป็นสัญญาชนิดหนึ่งที่ไม่ซื้อ แต่ไม่เรียกวาเป็นสัญญาซื้อขาย (1) เหตุที่ประเทศ
ฝรั่งเศสไม่มีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องสัญญาจะซื้อขายเหมือนอยางประเทศไทย นั้น ผู้เขียนมีความเห็น
วาค ประเทศฝรั่งเศสนั้นก็ถือเสรีภาพไคในการทำสัญญา คิงนั้น คู่สัญญาจะทำสัญญากันอยางไร ก็ไค
ถาไม่ขัดคอคความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันคิของประชาชน และถาสัญญาที่ทำกันขึ้นไม่เขาคองค
ประกอบของกฎหมายที่บัญญัติไว้ สัญญานั้นก็ไคไค แต่เป็นสัญญาที่ไม่ซื้อชนิดหนึ่งเท่านั้น

3. สัญญาจะซื้อขายตามกฎหมายสหรัฐอเมริกา

(1) Planiol, Theatise on the Civil Law. Vol #, Part 1.P.799.

กฎหมายลักษณะซื้อขายของสหรัฐอเมริกา มีคำให้นิยามเรื่องสัญญาจะซื้อขายไว้
ชัดเจนเหมือนอย่างของอังกฤษ แต่เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติเรื่องซื้อขายที่ว่า

..... " Contract for sale" includes both a present
sale of goods and a contract to sell goods at a future
time. A "sale" consists in the passing of title from
the seller to the buyer for a price. A "present sale"
means a sale whis is accomplished by the making of the
contract. (1)

แปลความหมายว่า "สัญญาซื้อขายทรัพย์สิน ย่อมหมายความว่า สัญญาซื้อขายทรัพย์สิน
ซึ่งเกิดขึ้นในทันทีหรือซึ่งเกิดขึ้นในอนาคต การซื้อขายย่อมต้องประกอบไปด้วยการโอนกรรมสิทธิ์
จากผู้ขายไปยังผู้ซื้อ โดยผู้ขายได้รับชำระราคาเป็นเครื่องตอบแทน สัญญาซื้อขายซึ่งเกิดขึ้นทันที
ย่อมหมายความว่า การซื้อขายรายนั้น เป็นอันสมบูรณ์หรือสำเร็จลงในขณะที่ทำสัญญาซื้อขายนั้นเอง"

จากคำนิยามดังกล่าว สัญญาซื้อขายตาม
เป็นการซื้อขายทรัพย์สินซึ่งเกิดขึ้นในทันที หมายความว่า การซื้อขายนั้นได้สำเร็จลงในขณะที่มีการ
ทำสัญญาซื้อขายนั้น ก็กับการซื้อขายทรัพย์สินที่อาจมีขึ้นในอนาคต (2)

ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่า สัญญาซื้อขายของสหรัฐอเมริกา มีความหมายรวมถึงสัญญา
จะซื้อจะขายด้วย เพราะกฎหมายลักษณะซื้อขายของสหรัฐอเมริกา ได้รับอิทธิพลจากกฎหมายอังกฤษ
ตามกฎหมายลักษณะซื้อขายของอังกฤษนั้น การซื้อขายทรัพย์สินในอนาคต เป็นสัญญาจะซื้อขายดังกล่าว
มาแล้วในส่วนที่ว่าด้วยรูปแบบของสัญญาซื้อขายตามกฎหมายซื้อขายของอังกฤษ เมื่อกฎหมายลักษณะ
ซื้อขายของสหรัฐอเมริกาแบ่งการซื้อขายออกเป็น การซื้อขายซึ่งเกิดขึ้นในทันที ก็กับการซื้อขาย

(1) U. C. C., 2 - 106 (1)

(2) U. C. C. , 2 - 106 (1)

ทรัพย์สินในอนาคต การซื้อขายทรัพย์สินในอนาคต จึงหมายถึงสัญญาจะซื้อจะขายนั่นเอง ซึ่งรวมทั้งสัญญาซื้อขายที่มีเงื่อนไขไขควย (1) เพราะสัญญาซื้อขายที่มีเงื่อนไขกรรมสิทธิ์ยังไม่โอนไปและเป็นสัญญาจะซื้อขายตามหลักกฎหมายอังกฤษเช่นกัน เมื่อสัญญาซื้อขายของสหรัฐอเมริกาที่มีความหมายรวมถึงสัญญาจะซื้อจะขายแล้ว ต้องนำหลักทั่วไปในเรื่องการทำสัญญามาใช้บังคับ กล่าวคือต้องมีความตกลงยินยอมกันของคู่สัญญา ความสามารถของคู่สัญญาและวัตถุประสงค์ของสัญญาต้องไม่เป็นการ พ้นวิสัย และต้องชอบด้วยกฎหมายจึงกล่าวมาข้างต้น ในเรื่องหลักเกณฑ์ทั่วไปในการทำสัญญาซื้อขาย

4. สัญญาจะซื้อขายตามกฎหมายเยอรมัน

กฎหมายแพ่งเยอรมันมิได้ให้คำนิยามเรื่องสัญญาจะซื้อขายไว้ อย่างกฎหมายลักษณะซื้อขายของอังกฤษ แต่เมื่อพิจารณาจากหลักกฎหมายที่ว่า

โดยสัญญาซื้อขาย ผู้ขายทรัพย์สินใด มีหน้าที่ต้องส่งมอบทรัพย์สินและโอนกรรมสิทธิ์ไปยังผู้ซื้อ ผู้ขายสิทธิอย่างใดมีหน้าที่ต้องโอนสิทธินั้น และเมื่อมีสิทธิที่จะครอบครองทรัพย์สินต้องส่งมอบทรัพย์สินแก่ผู้ซื้อ ผู้ซื้อมีหน้าที่ต้องชำระราคาตามที่ตกลงกัน และรับมอบทรัพย์สิน (2)

จากบทบัญญัติดังกล่าว จะเห็นได้ว่าแบ่งหน้าที่ของผู้ขายออกเป็น 2 ประการ คือ

1. ผู้ขายมีหน้าที่ต้องส่งมอบทรัพย์สิน และ
2. ผู้ขายมีหน้าที่โอนกรรมสิทธิ์ไปยังผู้ซื้อ และผู้เขียนได้กล่าวมาในตอนต้น -

แล้วว่า ประเทศเยอรมัน ยึดถือระบบสองสัญญา กล่าวคือ แยกสัญญาทางหนึ่งออกจากสัญญาทางทรัพย์สิน ดังนั้น เมื่อมีการทำสัญญาซื้อขาย ตราบใดที่ผู้ขายยังไม่ส่งมอบทรัพย์สิน ไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ ให้แก่ผู้ซื้อแล้ว กรรมสิทธิ์ยังไม่โอนไป แต่สัญญาทางหนึ่งนั้นใช้บังคับกันได้ ผู้เขียนมีความเห็นว่า สัญญาซื้อขายของเยอรมัน เหมือนกับสัญญาจะซื้อขายตามความหมายของสัญญาจะซื้อขายของกฎหมายอังกฤษ ซึ่งเป็นระบบสัญญาเดี่ยว ดังกล่าวมาแล้ว ทั้งนี้เพราะสัญญาซื้อขายของเยอรมันไม่ทำให้

(1) U. C. C., 2 - 105 (2)

(2) B. G. B., 433

กรรมสิทธิ์โอนไปทันที กรรมสิทธิ์จะโอนต่อเมื่อได้มีการแสดงเจตนาทางทรัพย์สินเสร็จสิ้นแล้ว (1)
สัญญาทางหนังสือทำกันจึงมีผลเป็นสัญญาจะซื้อจะขาย ซึ่งบังคับให้ผู้ขายต้องไปทำสัญญาทางทรัพย์สิน ให้
สมบูรณ์ จึงจะเป็นสัญญาซื้อขายตนเอง

5. สัญญาจะซื้อขายตามแนวกฎหมายญี่ปุ่น

กฎหมายแพ่งของญี่ปุ่นเช่นเดียวกับกฎหมายแพ่งเยอรมัน กล่าวคือ ไม่ได้ให้ คำ
นิยามเรื่องสัญญาจะซื้อขายไว้ตรงกับกฎหมายลักษณะซื้อขายของอังกฤษที่ได้ให้คำนิยามเรื่อง สัญญา
จะซื้อขายเอาไว้ดังกล่าวมาแล้ว เมื่อพิจารณาจากหลักกฎหมายที่ว่า

A sale Becomes effective when one of the parties agrees
to transfer a property right to the other party and oth-
er party agrees to pay the purchase price to the former (2)

มีความหมายว่า "สัญญาซื้อขายย่อมเป็นผลเมื่อคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งตกลงที่จะ โอน
กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินให้แก่คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง และคู่กรณีฝ่ายหลังตกลงจะชำระราคาที่ซื้อขายกันให้
แก่คู่กรณีฝ่ายแรก"

จากหลักกฎหมายดังกล่าวจะเห็นได้ว่าตามลักษณะกฎหมายซื้อขายของญี่ปุ่น สัญญา
ซื้อขายยังไม่มีกรรมสิทธิ์โอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ซื้อขายทันที เพราะบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว ใช้
คำว่า "คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งตกลงที่จะโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินให้แก่คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง" ซึ่งมีความหมาย
ถึงว่า ขณะที่ทำสัญญาซื้อขายกัน กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินยังไม่โอนไปนั้นเอง ทั้งนี้เพราะญี่ปุ่น ยึดถือ
ทฤษฎีสองสัญญา เช่นเดียวกับ เยอรมัน ตามทฤษฎีดังกล่าวสัญญาซื้อขายเป็นเพียงหนึ่งทางสัญญานิติหนึ่ง
และไม่ส่งผลทำให้กรรมสิทธิ์โอนไปยังผู้ซื้อทันทีที่สัญญาสมบูรณ์ สัญญาซื้อขายเป็นเพียงข้อตกลงที่ทำ-
ให้ผู้ขายมีหนี้ผูกพัน จะต้องโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ซื้อขายไปยังผู้ซื้อเท่านั้น ส่วนกรรมสิทธิ์จะโอน
เมื่อใดนั้นย่อมเป็นไปตามหลักเกณฑ์ในเรื่องของทรัพย์สินกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ซื้อขายจะโอนไปเมื่อ ทำ

(1) กฤตยชญ์ ศิริเชต , การโอนกรรมสิทธิ์ของทรัพย์สินตามสัญญาซื้อขาย, หน้า 76

(2) C. C. J. , 555

สัญญาทางทรัพย์สินเรียบร้อยแล้ว คงได้กล่าวมาในตอนต้นแล้ว . คงนั้น สัญญาซื้อขายตามระบบกฎหมาย
ญี่ปุ่น ซึ่งมีความหมายเหมือนกับสัญญาจะซื้อขายตามความหมายของอังกฤษ ซึ่งเป็นระบบสัญญาเกี่ยว
คงกล่าวมาแล้วนั่นเอง .